

Семінарське заняття № 4

Тема: Соціальні інститути суспільства

Мета заняття: визначити зміст понять «соціальний інститут», «інституціоналізація», «соціальна організація»; розглянути основні види і функції соціальних інститутів та охарактеризувати умови їх успішного функціонування; з'ясувати значення та особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного українського суспільства (інститут освіти, сім'ї, права, релігії, економічний інститут та інші).

План

1. Поняття, типи і значення соціальних інститутів в життєдіяльності суспільства.
2. Умови успішного функціонування соціальних інститутів.
3. Особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного українського суспільства.

Ключові поняття: соціальний інститут, інституціоналізація, соціальна організація, субкультура, соціальний статус, соціальні роль, дисфункція.

Теми рефератів:

1. Проблеми дисфункціонування соціальних інститутів сучасного українського суспільства.
2. Роль соціального інституту права у громадянському суспільстві.
3. Релігія як соціальний інститут.
4. Сімейні відносини та демографічна політика на сучасному етапі розвитку суспільства.
5. Освіта як соціальний інститут.
6. Трансформація системи соціальних інститутів в сучасній Україні.

Література

Базова: 1; 2; 3; 5, с. 267-286; 10, с. 187-197; 298-302; 372-380, 403-407.

Допоміжна: 1; 2; 8, с. 92-112; 10, с. 88-93.

Запитання та завдання для активізації пізнавальної діяльності студентів:

1. Чому поняття «соціальний інститут» посідає одне з центральних місць у соціології?
2. Розкрити зміст поняття «соціальний інститут» та охарактеризувати його основні типи.
3. Охарактеризувати основні ознаки соціального інституту.
4. В чому полягає сутність, структура та механізм функціонування соціальних інститутів?

5. Які можна визначити умови виникнення і становлення соціальних інститутів?
6. Визначити та охарактеризувати умови успішного функціонування соціальних інститутів.
7. У чому полягають основні функції сучасних соціальних інститутів в Україні?
8. Визначити основні ознаки дисфункціонування соціальних інститутів.
9. У чому полягає відмінність між соціальним інститутом та соціальною організацією?
10. Визначити відмінності між формальними та неформальними соціальними організаціями.
11. Проаналізувати зміни, які відбулися в інституті сім'ї протягом ХХ ст.
12. Охарактеризувати освіту як соціальний інститут та визначити її роль у розвитку суспільства.
13. Написати автобіографію і проаналізувати її з наступних точок зору:
 - в полі дії яких соціальних інститутів Ви перебували від народження?
 - в чому виявлявся їхній вплив на Вас? Якщо мав місце суперечливий характер, то в чому це виявилось і як додалися ці конфлікти?

Методичні рекомендації

При відповіді на перше питання, потрібно розкрити зміст поняття «соціальний інститут» та звернути увагу на роль соціальних інститутів в життєдіяльності суспільства.

З'ясувавши сутність поняття «соціальний інститут», необхідно перейти до розгляду типів соціальних інститутів та їх основних функцій. При цьому потрібно відмітити, що виникнення соціальних інститутів викликано соціальними потребами людей. Тому слід з'ясувати зміст поняття «потреба».

Важливим моментом розкриття сутності соціальних інститутів є інституціоналізація.

Розкриваючи зміст другого питання, потрібно визначити та проаналізувати умови успішного функціонування соціальних інститутів, слід звернути увагу на наявність соціальних норм, які регулюють поведінку людей, інтеграцію інституту в соціальну систему суспільства, можливість здійснювати соціальний контроль та наявність матеріальних засобів та умов для підтримки діяльності інституту.

При розгляді третього питання, необхідно проаналізувати особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного українського суспільства (інститут освіти, сім'ї, права, релігії, економічний, інститут засобів масової інформації та інші). Слід звернути увагу на ознаки дисфункції соціальних інститутів та показати, що у сучасному українському

суспільстві, яке переживає трансформацію, простежуються типові риси інституціональної кризи.